

Monitoring rynku materiału siewnego roślin rolniczych w Polsce

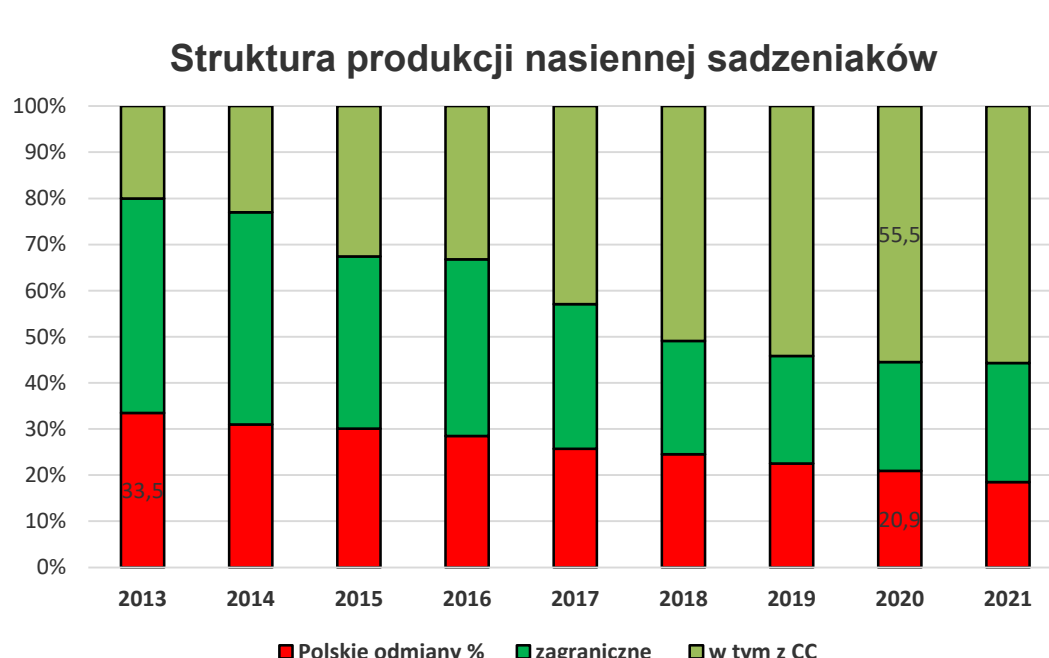
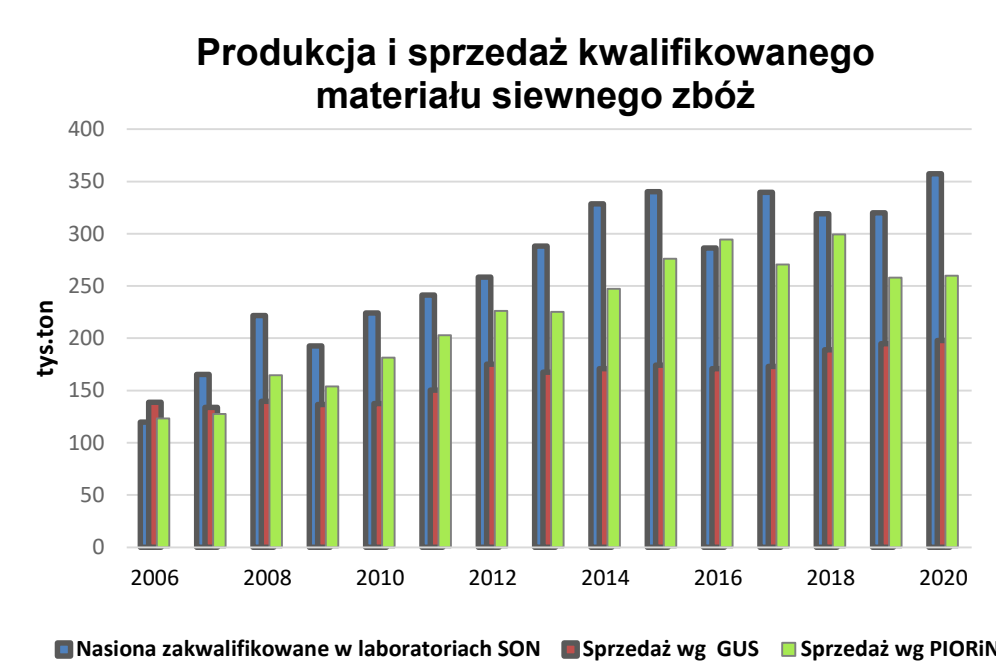
Tadeusz Oleksiak

Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowy Instytut Badawczy (IHAR - PIB), Zakład Nasiennictwa i Nasionoznawstwa, Radzików, 05-870 Błonie
e-mail: t.oleksiak@ihar.edu.pl

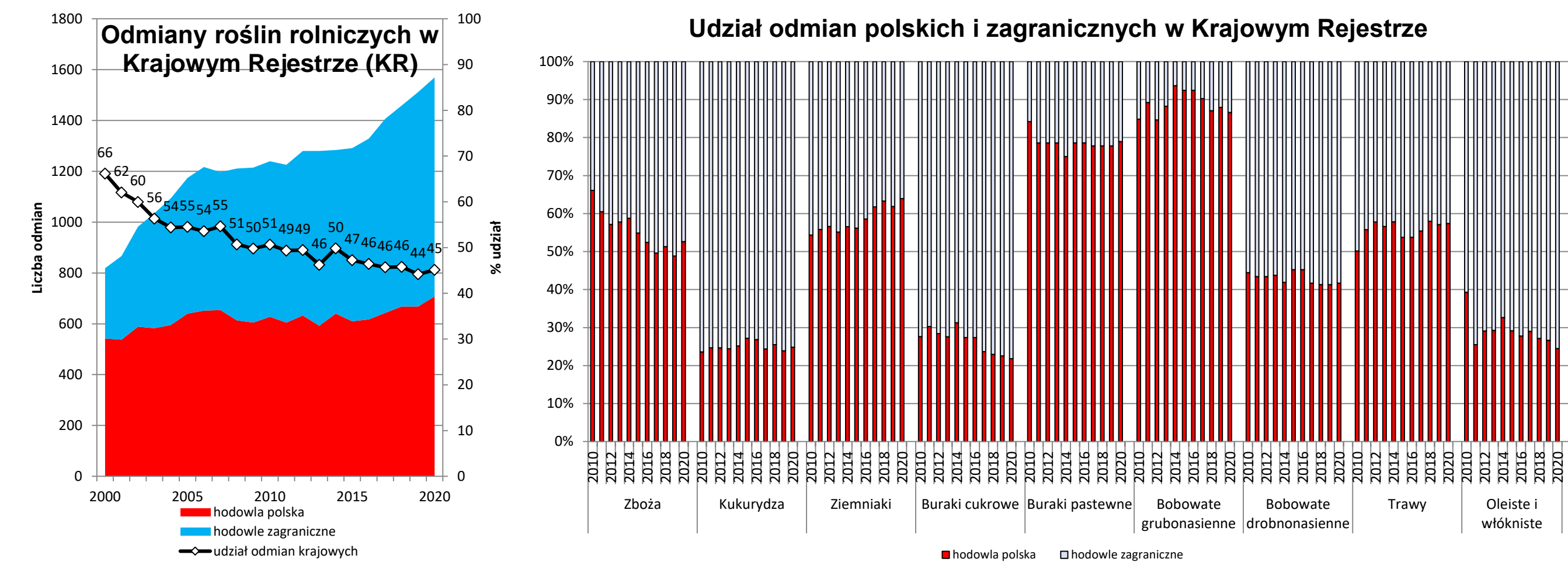
Wstęp

Możliwość dalszego wzrostu plonów opartego na intensyfikacji agrotechniki są ograniczone, ze względu na ekonomiczne i środowiskowe, co już możemy zaobserwować, zależą coraz bardziej od czynników biologicznych gdzie postęp hodowlany jest głównym czynnikiem wzrostu plonów. Aby to zapewnić konieczne jest nie tylko sprawne funkcjonowanie hodowli ale też sprawne funkcjonowanie rynku nasiennego pozwalające na skuteczne wykorzystanie osiągnięć hodowli. Nasiona muszą być dostępne po konkurencyjnych cenach zapewniających korzyści zarówno dla hodowców i producentów nasion jak również dla użytkowników je rolników. Zaopatrzenie i dostępność materiału siewnego ma olbrzymie znaczenie zarówno dla hodowców, producentów nasion jak i rolników. Rozwój sprawnego rynku nasiennego pozwala na samofinansowanie hodowli a jednocześnie w dużej mierze decyduje o efektywności osiągniętego postępu biologicznego. Bilans Polski w międzynarodowym handlu jest ujemny – wartość importu nasion rolniczych jest dwukrotnie mniejsza niż eksportu a głównym źródłem przychodów jest rynek krajowy.

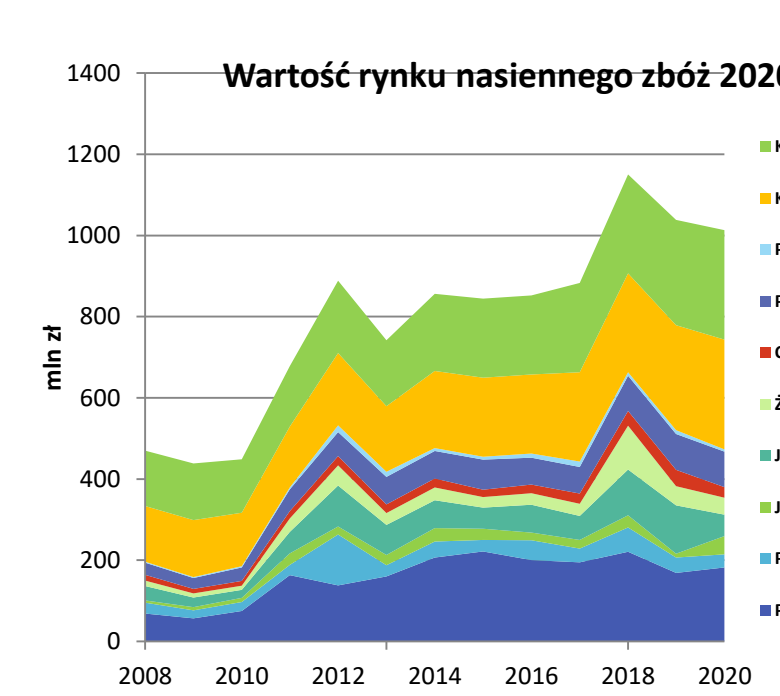
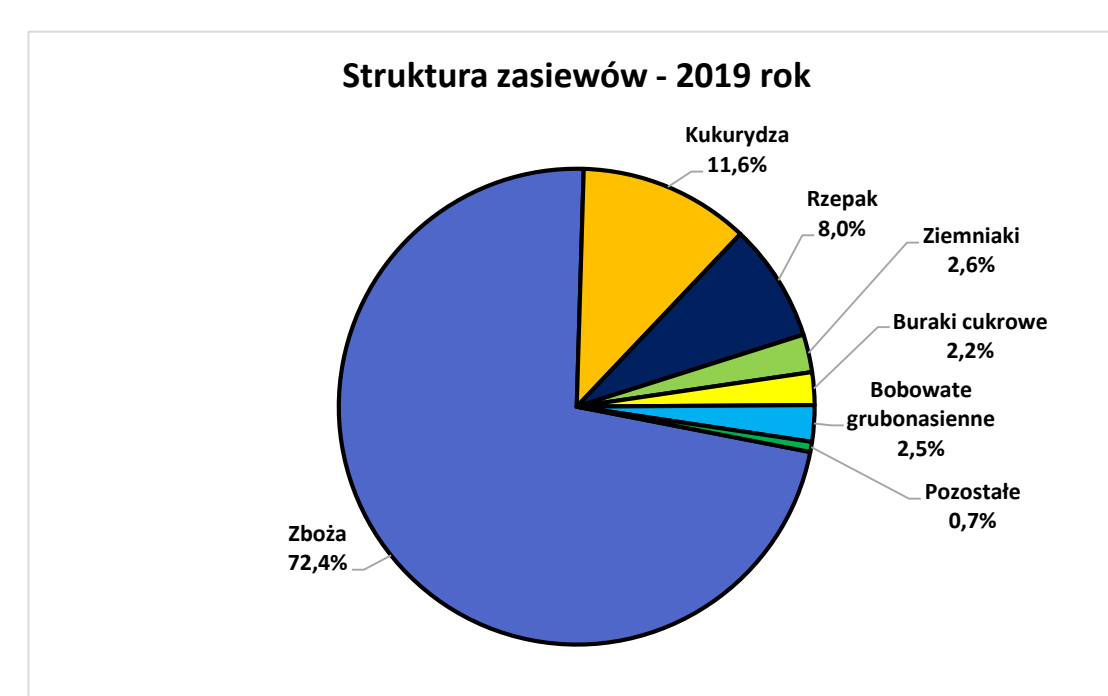
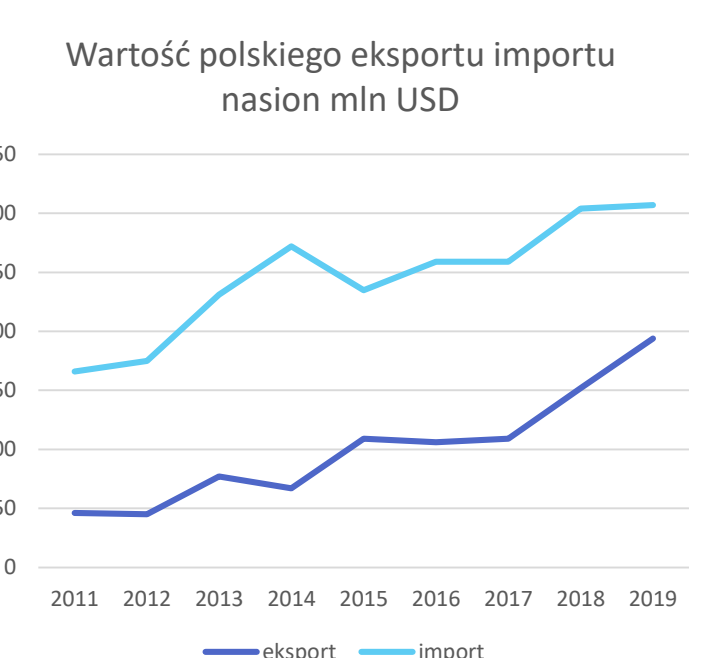
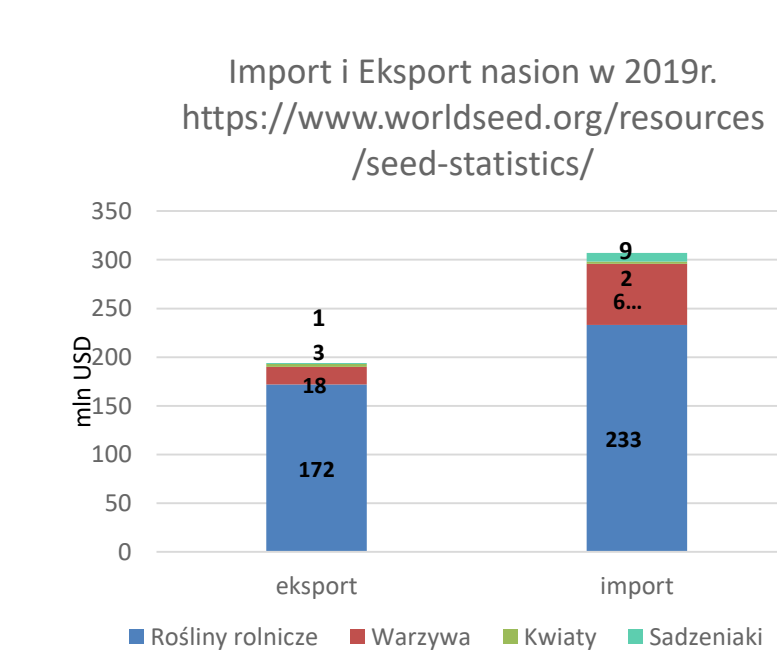
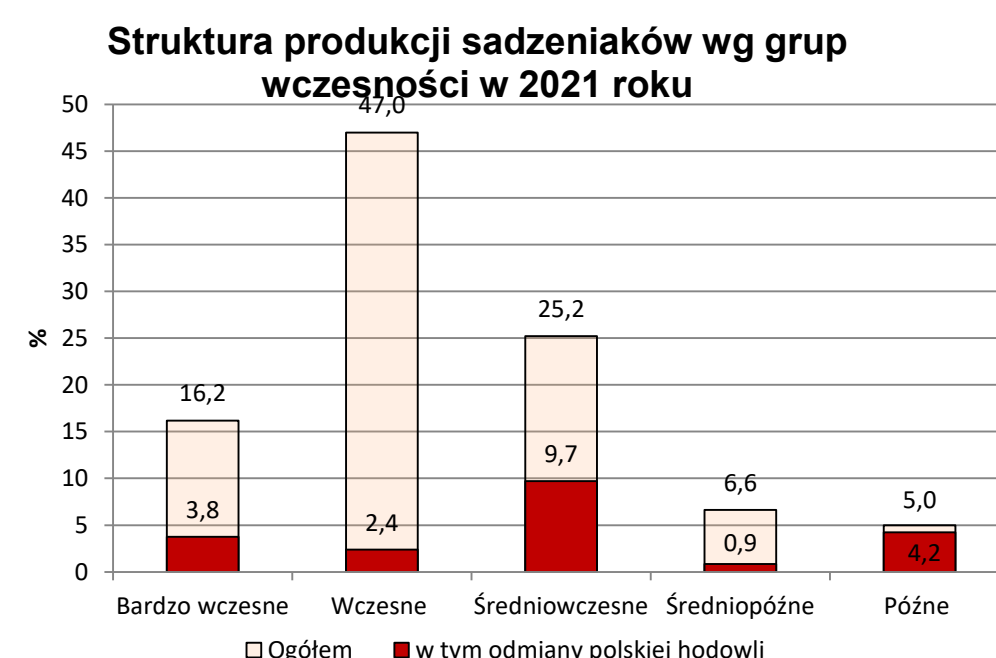
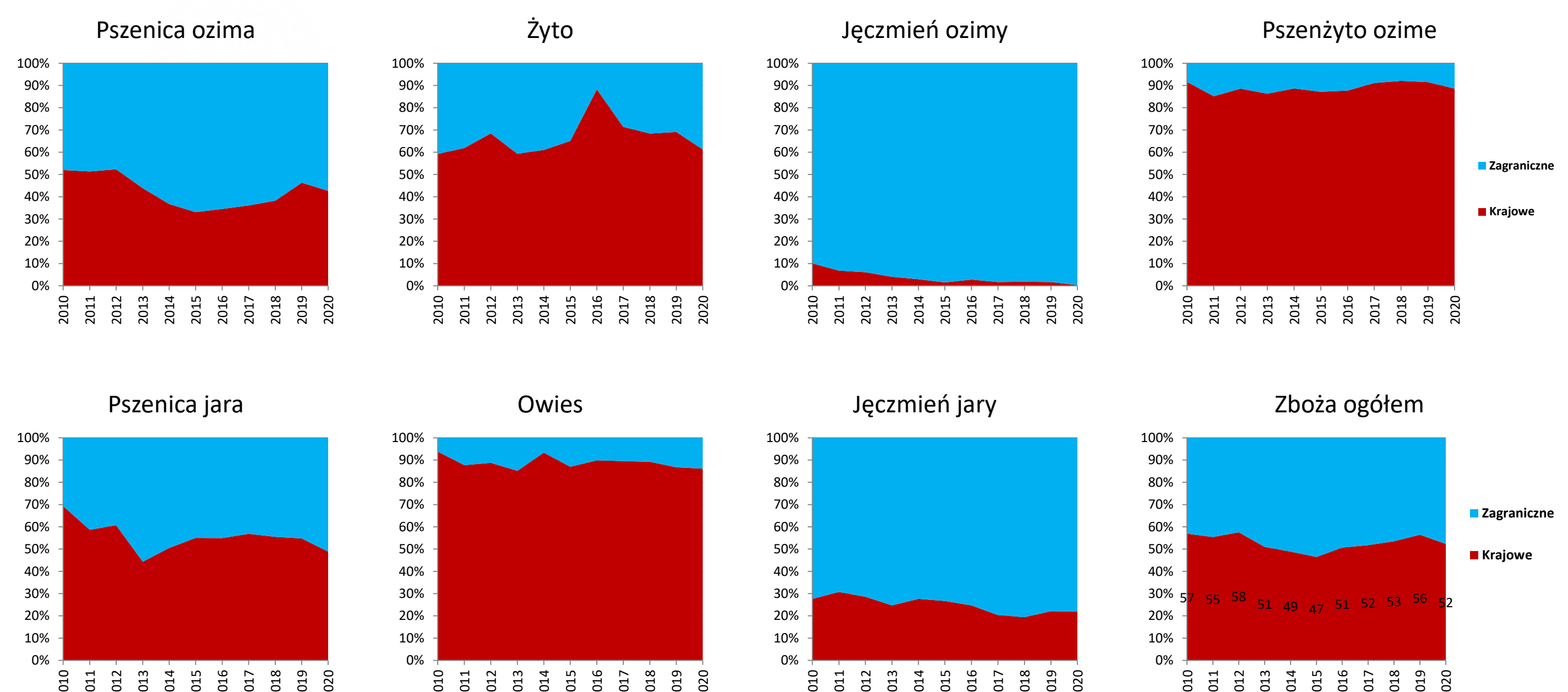
Celem pracy jest przedstawienie zmian w wielkości i strukturze produkcji nasiennych głównych roślin rolniczych oraz udział polskiej hodowli.

Wykorzystano dane Krajowego Rejestru Odmian COBORU, dane Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa dotyczące wielkości produkcji i obrotu materiałem siewnym w analizowanym okresie, notowania cen materiału siewnego oraz dane o produkcji z GUS oraz dane o wielkości importu i eksportu wg International Seed Federation (ISF). Plonowanie odmian w warunkach produkcyjnych oceniono na podstawie danych ankietowych z gospodarstw.

Udział hodowli krajowej w reprodukcji nasiennych zbóż (wg powierzchni plantacji nasiennych)

Podsumowanie

Zmniejsza się udział odmian z polskiej hodowli w Krajowym Rejestrze Odmian roślin rolniczych (KR). W 2020 w rejestrze znajdowało się 1581 odmian roślin rolniczych z czego odmiany zagraniczne stanowiły 55,0%. Największe udziały zagranicznych odmian w rejestrze miały: rzepak ozimy (87,2%), rzepak jary (69,6%), kukurydza (75,2%) i burak cukrowy (78,2%), czyli gatunki, w których dominują odmiany mieszańcowe. Polskie odmiany przeważają w rejestrze bobowatych, traw i ziemniaków, 62 z 89 zarejestrowanych odmian ziemniaków czyli 69,7% to odmiany polskie. Odmiany krajowe przeważają w grupie odmian skrobiowych, a odmiany zagraniczne w grupie odmian przeznaczonych na przetwórstwo. Stopniowo wzrasta produkcja i sprzedaż kwalifikowanego materiału siewnego. Według danych Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORIN) łączna ilość materiału siewnego roślin rolniczych oceniona w laboratoriach urzędowych i akredytowanych, w 2020 r., w stosunku do 2019 r., zwiększyła się o 11,7%. Do sprzedaży zakwalifikowano o 11,6% więcej nasion zbóż w i o 22% więcej nasion kukurydzy. Zwiększyła się także produkcja nasion traw, strączkowych grubonasiennych i roślin oleistych. Powierzchnia zakwalifikowanych w 2020 r. plantacji nasiennych, w porównaniu z 2019 r. zwiększyła się o 12,8% do 165,8 tys. ha. Wzrosła powierzchnia plantacji nasiennych owsa (o 11,4%) i jęczmienia ozimego (o 9,5%), kukurydzy (o 14,7%) i gryki (o 33,1%) oraz powierzchnia reprodukcji sadzeniaków i roślin oleistych na nasiona. Po czterech latach wzrostu o 4,1% zmniejszył się udział krajowych odmian zbóż i w 2020 r. wynosił 52,3%. Według danych Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa (GIORIN), do kwalifikacji polowej w 2021 r. zgłoszono 2280 plantacji nasiennych ziemniaków (w 2020 r. – 2414) o łącznej powierzchni 6888,91 ha. Oznacza to, że powierzchnia reprodukcji sadzeniaków zmniejszyła się o 8,7% w porównaniu z rokiem poprzednim. W jeszcze większym stopniu zmniejszył się areal uprawy stąd udział plantacji nasiennych w całkowitej powierzchni uprawy ziemniaków wzrósł do 3,05%. Zwiększa się udział sadzeniaków kwalifikowanych w zużyciu sadzeniaków ogółem. W ostatnim roku po raz pierwszy przekroczony został poziom 30%.